Raftul Denisei

Eric-Emmanuel

Schmitt

Milarepa

roman

Traducere din franceză de Ileana Cantuniari

HUMANITAS
fiction

Seria de autor

Eric-Emmanuel Schmitt

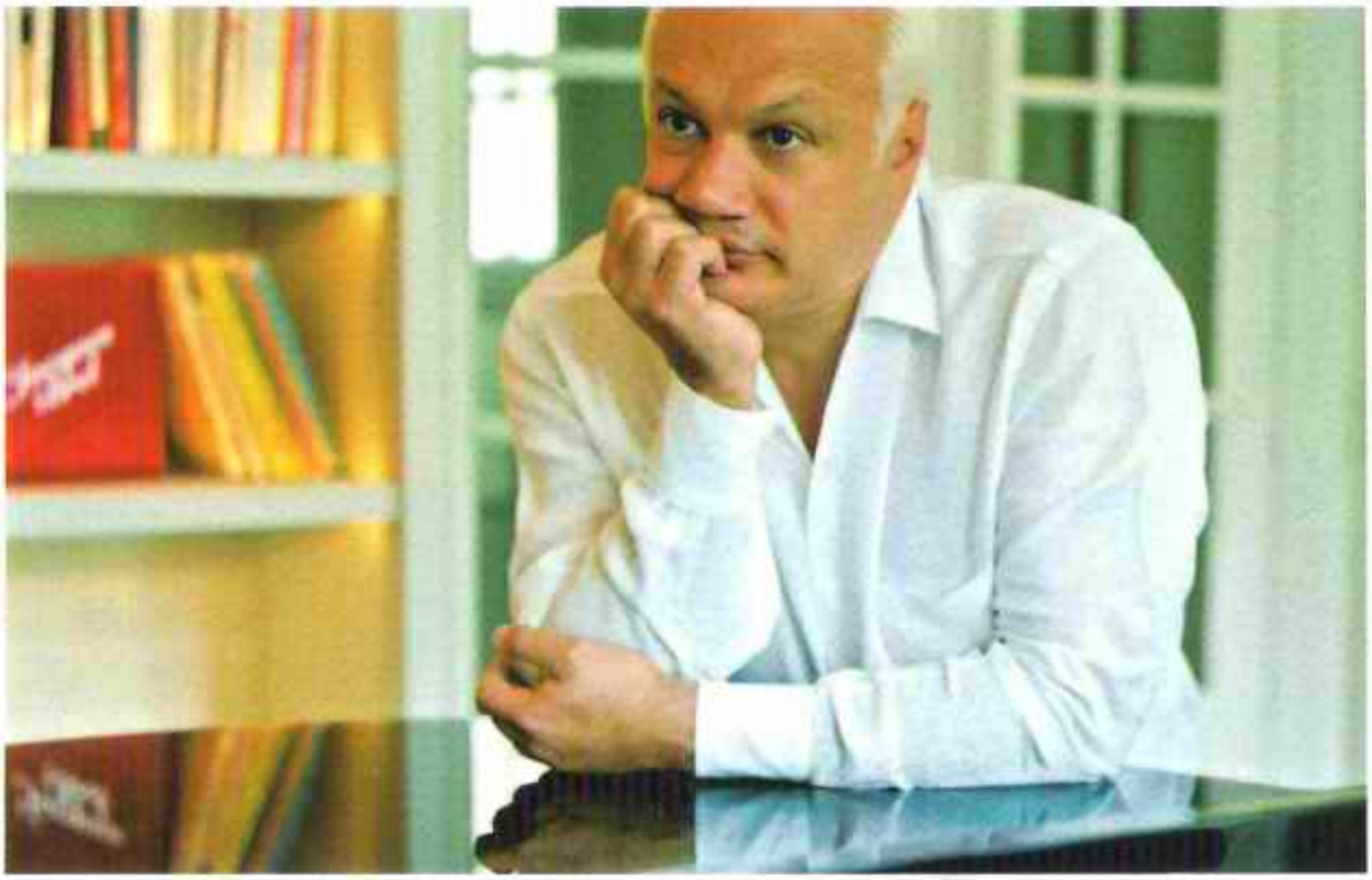

„O extraordinară poveste metafizică."

L'Express

„***Milarepa*** ne poartă spre piscurile Himalayei, spre crestele gândirii umane, cât mai aproape de întrebarea esențială: *Cum îți poți găsi drumul în lume?*"

Radio France

ISBN (10) 973-50-1452-1
ISBN (13) 978-973-50-1452-0

Eric-Emmanuel Schmitt s-a născut la 28 martie 1960 la Lyon. În 1983 absolvă cursurile prestigioasei École Normale Supérieure din Paris cu o diplomă în filozofie. Trei ani mai târziu obține titlul de doctor în filozofie. Debutează în 1991 cu o piesă de teatru, *Noaptea la Valognes*. Îi urmează *Vizitatorul*, care îi aduce consacrarea și pentru care este distins cu trei premii Molière, *Variațiuni enigmatice*, *Libertinul* etc. În 1994 îi apare primul roman, *Secta egoiștilor*, dar scrie în continuare piese de teatru care fac săli pline atât în Franța, cât și în străinătate. În 2001 este recompensat de Academia Franceză cu Grand Prix du Théâtre pentru întreaga activitate. De același succes răsunător se bucură și romanele sale *Evanghelia lui Pilat* (2000), *Partea celuilalt* (2001), *Pe când eram o operă de artă* (2002), precum și eseul *Viața mea cu Mozart* (2005). Volumele care alcătuiesc *Ciclul invizibilului* – ***Milarepa*** (1997), *Domnul Ibrahim și florile din Coran* (2001), *Oscar și Tanti Roz* (2002) și *Copilul lui Noe* (2004) – s-au aflat luni întregi pe listele de bestselleruri din numeroase țări. Lui Eric-Emmanuel Schmitt i s-au decernat peste douăzeci de premii și distincții literare, iar în 2000 a primit titlul de Chevalier des Arts et des Lettres.

Milarepa e marele yoghin tibetan, înțeleptul enigmatic ce a străbătut nouă veacuri, distilând, transmutație după transmutație, toate experiențele lumii de carne și spirit. Acum locuiește în visele parizianului Simon și-l tulbură noapte de noapte cu aceeași nălucire de nepătruns, până când viața trăită și viața visată încep să se amestece până la confuzie: în spațiul oniric, Simon călătorește înapoi în secolul al XI-lea și devine Svastika, unchiul copilului Milarepa, față de care nutrește o ură neîmpăcată, inexplicabilă. Cheia enigmei e oferită de o femeie stranie pe care Simon o întâlnește într-o cafenea din Parisul diurn: pentru a încheia ciclul renașterilor perpetue, bărbatul trebuie să povestească de o sută de mii de ori istoria celor doi – istoria sa –, să-și confunde existența cu a lor și să se purifice astfel de balastul propriei vieți, spre a dobândi cunoașterea. O poveste tulburătoare, în spiritul budismului tibetan, despre iluminare prin suferință și dragoste.

Seria de autor

Eric-Emmanuel Schmitt

Serie coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Eric-Emmanuel Schmitt

Milarepa

Traducere din franceză de Ileana Cantuniari

HUMANITAS
fiction

Coperta seriei de
GABI DUMITRU

Redactor
IUSTINA CROITORU

ERIC-EMMANUEL SCHMITT
MILAREPA
© Editions Albin Michel, S.A. – Paris 1997.
Published by arrangement with Literary Agency „Agence de l'Est".

© HUMANITAS, 2006, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/317 18 19, fax 021/317 18 24
www.humanitas.ro
Comenzi CARTE PRIN POŞTĂ: tel. 021/311 23 30,
fax 021/313 50 35, C.P.C.E. – CP 14, Bucureşti
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.librariilehumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
SCHMITT, ERIC-EMMANUEL
Milarepa / Eric-Emmanuel Schmitt; trad.: Ileana Cantuniari. –
Bucureşti: Humanitas, 2006
ISBN (10) 973-50-1452-1; ISBN (13) 978-973-50-1452-0

I. Cantuniari, Ileana (trad.)

821.133.1-31=135.1

Totul a început cu un vis...

Munți înalți... o clădire așezată pe stânci, o clădire roșie, de un roșu stins, un roșu ca al soarelui în amurg; mai jos, hoituri de câini care putrezeau acoperite de un noian de muște... Vântul îmi încovoia spinarea. În vis, stăteam în picioare, dar aveam impresia că mă aflu foarte sus, mai sus decât mine însumi, deasupra unui trup destul de delicat, uscat ca o aripă de fluture. Era trupul meu și totuși nu era al meu. Prin sânge îmi circula o nesecată ură, ce mă împingea din urmă să caut pe poteci un om pe care voiam să-l ucid cu bâta; ura era atât de puternică – un lapte negru clocotitor –,

încât până la urmă a dat pe dinafară și m-a trezit.

M-am regăsit eu cu mine însumi, doar cu mine, în așternuturile mele obișnuite, în camera mea din Montmartre, sub un cer parizian.

Visul m-a amuzat.

Numai că visul s-a întors.

De unde vin oare visele?

Și pentru ce se năpustea acesta asupra mea?

Noapte de noapte mă pomeneam bătând lungile drumuri pietroase cu răzbunarea aceea ascunsă în suflet. Și mereu aceleași hoituri de câini și bâta din mâna mea care-l căuta pe omul pe care trebuia să-l doboare.

A început să mi se facă frică. În mod obișnuit, visele apar, apoi se șterg. Visul ăsta părea să se instaleze definitiv! Începeam să frecventez două lumi, la fel de stabile, la fel de fixate: aici, la Paris, lumea la

lumina zilei în care mă loveam de aceleași mobile, mă ciocneam de aceiași oameni, în același oraș; iar acolo – dar unde oare, acolo? – lumea munților înalți de piatră, în care voiam să ucid un om. Dacă visele se repetă în miezul vieții trăite când ești treaz, cum să nu crezi că e vorba de o a doua viață pe care o trăiești? Oare ce poartă îmi deschisese mie somnul?

Răspunsul a zăbovit doi ani până să capete chipul unei femei.

Era o femeie vagă precum fumul țigării pe care o fuma; stătea în fundul cafenelei unde obișnuiam să-mi iau micul dejun, singură la masă, cu privirea pierdută în rotocoalele de fum care o înconjurau. Îmi rontăiam cornul fixând-o cu privirea, fără gânduri ascunse, doar așa, pentru că făcea parte dintre acele ființe la care te uiți fără să știi prea bine de ce te atrag.

Femeia se ridică și veni să se așeze în fața mea. Îmi luă cornul din mână și-l termină

în locul meu. Era un gest atât de firesc, încât nu m-am împotrivit. Apoi cătă țintă în ochii mei:

— Tu eşti Svastika, zise ea. Ești unchiul. Ești omul prin care s-a întâmplat totul, pietricica de care te împiedici la început de drum.

— Nu cred, am spus eu simplu. Eu sunt Simon.

— Nu, zise ea.

— Ba da, Simon, așa mă cheamă de treizeci și opt de ani.

— Nu știi nimic, mi-o tăie ea. Te cheamă Svastika. Străbaţi de veacuri munţii din vise, încercând să-ți purifici sufletul. Ai vrea să te eliberezi de ură. Nu vei izbuti decât istorisind povestea aceluia cu care te-ai luptat, povestea lui Milarepa, cel mai mare dintre sihaștri. Când o vei fi istorisit de o sută de mii de ori, vei scăpa în fine de samsara, migrația ta în cerc și fără sfârșit.

Și se întoarse să se așeze la locul ei, izolându-se îndărătul unui zid albăstrui și tremurător de fum. Repeta întruna:

— De o sută de mii de ori, mă auzi, de o sută de mii de ori...

Evident, mi-am spus că era țicnită, dar reținusem cele două nume, Svastika și Milarepa, unchiul și nepotul, așa că am făcut cercetări să-i identific. Într-o bibliotecă am descoperit cântecele lui Milarepa, venerabilul și puternicul yoghin. Și am pornit într-o călătorie spre Tibet pentru că voiam să merg acolo, sus, pe acoperișul lumii. Și am citit poemele pe care le-a transmis ucenicilor lui. Și am aflat, la treizeci și opt de ani, că mă numeam efectiv Svastika și că purtam acest nume de nouă veacuri.

Visele mele mi-au spus-o: am fost câine, furnică, rozătoare, omidă, cameleon și muscă de băligar. Până acum, am avut puține vieți omenești pentru a mă elibera povestind. Am migrat destul de rău. Mult prea adesea

șobolan sau șoarece; mult prea adesea mort într-o capcană sau în botul unei pisici. În trupul ăsta de acum, trebuie să mai îndrept ce se mai poate îndrepta. În seara asta, după socotelile mele și cele din vise, cred că mă apropii de cea de-a suta mia oară... Să fie cumva povestirea cu numărul nouă sute nouăzeci și nouă de mii nouă sute nouăzeci și nouă? Să fie oare cea cu numărul o sută de mii?

Cu asemenea cifre, cum vreți să țineți o socoteală precisă?

Povestea mea începe în Tibet, în ținutul din inima țării dinspre miazănoapte. Eram păstor.

Într-o zi, demonii s-au strecurat în trupul caprelor și iacilor mei; animalele asudau de fierbințeală, picioarele le tremurau, umblau ametite și mureau într-un răstimp

de câteva zile, cu balele curgându-le. Boala lor m-a lăsat sărac lipit pământului.

Ducând doar câteva boccele din puținul rămas, am sosit acasă la vărul meu cu nevasta și fiii mei. Vărul ne-a primit foarte frumos la Kyagnatsa. În casa lui creștea micul Milarepa, care a dat fuga înaintea noastră să ne întâmpine.

Îmi amintesc de primul lui zâmbet, în prag unde ținea ușa deschisă.

Copilul Milarepa s-a tulburat foarte tare când a aflat de nenorocirile noastre, ne-a plâns de milă, ne-a îmbrățișat, a vrut să-și dăruiască toate jucăriile fiilor mei. Iar când a descoperit că ne rămăsese, nevestei mele și mie, doar câte un singur strai pentru fiecare, doar o singură haină pe care n-o puteam spăla decât în zilele când era frumos, a jelit. Într-o singură clipă, mila lui m-a acoperit de păduchi și de zdrențe. Bunătatea lui mă înjosea. În suspinele lui din seara aceea, am descoperit că eram sărac.

În seara aceea, seara lacrimilor, am ştiut că-l voi urî în veci.

Am muncit din greu. Banii se puteau câştiga lesne în ţinutul acela. În câţiva ani, am strâns o avere.

Milarepa avea şase ani când şi-a pierdut tatăl. Vărul meu mi-l lăsase mie în grijă cu limbă de moarte, la fel ca pe sora lui mai mică şi pe mama lui. Bunurile lor, iaci, cai, oi, vaci, capre, măgari, ogorul cu trei laturi şi loturile, cât şi tot ce se afla în pod, aur, argint, aramă, fier, turcoaze, ţesături de mătase şi hambarul cu grâne, totul mi-a fost încredinţat mie în mod provizoriu, până ce Milarepa avea să ajungă la vârsta când va putea avea grijă de gospodărie.

Dinaintea trupului rece al vărului meu şi în mijlocul bocetelor familiei lui, am hotărât că în vecii vecilor nu va mai zâmbi micul Milarepa aşa cum îndrăznise să-mi zâmbească atunci, că niciodată nu va mai izbucni în lacrimi, lacrimi de simpatie, atât

de blânde, lacrimi de bogătaș cuprins de milă.

L-am alungat din casa cea mare, i-am silit pe el, pe sora și pe mama lui, să muncească.

În câțiva ani, mama s-a trasformat într-o bătrână îndoită de șale, știrbă, cu părul ca iarba uscată, de culoarea cenușii. Sora trudea ca o slujnică murdară în casele altora. Cât despre Milarepa, acesta își pierduse culorile din obraji, slăbise; pletele lui, care altădată îi cădeau în bucle aurii pe umeri, erau acum pline de păduchi și de lindini. Dar creștea, se făcea băiat frumos. Aștepta averea mea ca pe ceva ce i se cuvenea, ținea capul drept, credea în dreptate, îmi zicea unchiule și nici măcar nu mă trata ca pe un hoț. Îl uram.

Când a împlinit douăzeci de ani și a venit să-și ceară moștenirea cuvenită, a înțeles că nu i-o voi înapoia niciodată. M-a ocărât și s-a pus pe băut. Localnicii îl adunau

beat de prin șanțuri, în zorii zilei. Ajunsese ca ultimul om. În sfârșit, cedase.

A părăsit până la urmă ținutul nostru. A dispărut. Ca să fiu pe deplin mulțumit, mai aveam de așteptat ca sora lui să-și desfacă picioarele de-a binelea, lucru pe care-l făcea când și când, atunci când banii căpătați de pomană nu-i mai ajungeau.

Fiii mei s-au însurat. Casa mea era plină de nurori gravide și vesele. Averea mea sporea la fel cum le creștea lor pântecele. Părea chiar că primăvara era mai verde și mai lungă. Nevastă-mea spunea că asta e fericirea.

Era în ziua nunții. Îmi însuram fiul cel mai mic. Treizeci și cinci de meseni chefuiau în sala mare, când am ieșit afară cu nevasta ca să le dau porunci slugilor. Oare am făcut bine că am ieșit?

O slujnică a țâșnit afară din grajduri cuprinsă de spaimă.

— Stăpâne, stăpâne, strigă ea, au dispărut caii!

M-am năpustit într-acolo. Despărțiturile grajdului erau pline, dar, în locul cailor, am dat peste o grămadă de scorpioni, păianjeni, broaște râioase, șerpi și mormoloci. Totul te ducea cu gândul la magia neagră.

Am alergat să-mi înștiințez oaspeții. Dar era deja prea târziu.

Armăsarii în rut și iepele în călduri năvăliseră în sala ospățului și, într-un vacarm de nechezături infernale, armăsarii săreau pe iepe, cu sudoarea curgându-le șiroaie, cu dinții acoperiți de spumă; și toți caii aceia ridicați în două picioare, scoțând sunete ciudate, nechezând, izbeau cu copitele în pereți și loveau stâlpii care susțineau casa. N-a fost nevoie decât de o clipă pentru ca totul să se prăbușească, bârnele să se năruie, acoperișul să se surpe, iar în pocnetul

oaselor zdrobite, în ultimele nechezaturi de rut și de disperare, un imens nor de praf s-a înălțat.

Apoi s-a lăsat tăcerea, o tăcere rece, solemnă, tăcerea gheţarilor uriaşi în miezul îngheţat al iernii.

Treizeci și cinci de bărbați și de femei. Printre care fiii și nurorile mele. Morți cu toții. Nevastă-mea și cu mine nu mai aveam nici măcar puterea să strigăm sau să bocim. De ce nu muriserăm și noi?

Atunci şi-a făcut apariţia Podoabă Albă, ţopăind de fericire peste ruine.

— Milarepa, fiule, fii binecuvântat! Ne-ai răzbunat pe toți. Îți mulțumesc că ai învățat în toți acești ani lungi magia vrăjilor. Nu mă căiesc că ți-am dat toate avuțiile mele ascunse ca să dobândești învățătura cea mai înaltă. Bravo, fiule, îți mulțumesc!

M-am sculat ca s-o omor. Dar sătenii s-au băgat la mijloc.

— Nu te atinge de ea, altfel o va răzbuna.

Toată lumea pierduse pe cineva apropiat în măcelul poruncit de departe de către Milarepa. În fiecare dimineață, se găsea câte unul care își propunea să-i ucidă mama. În fiecare dimineață, ne venea tot mai greu să-l stăvilim pe cel furios. Atunci, Podoabă Albă a făcut să circule un răvaș despre care zicea că vine de la fiul ei Milarepa, dar al cărui autor, eram sigur, era chiar ea.

„Mamă, spunea răvașul, dacă oamenii din ținut continuă să-ți arate ură, trimite-mi în scris numele lor și pe acelea ale familiilor lor. Cu ajutorul vrăjilor, îmi va fi la fel de lesne să-i ucid cum aș da un bobârnac unei fărâme de hrană. Am să-i distrug astfel până la a noua spiță."

Sătenii au venit să-mi ceară să-i înapoiez mamei lui ogorul cu trei laturi și au avut grijă de atunci să-i zâmbească sau să se dea la o parte din calea ei.

Deși eram în vârstă, am început iar să adun avuție. Firește, nu mai aveam copii cărora să le-o las la moartea mea, dar nu mă gândeam la asta, prins cum eram să pun la loc ce pierdusem.

Vara era minunată. Bătrânii nu-și aminteau să mai fi avut vreodată o recoltă atât de îmbelșugată. Ne pregăteam s-o secerăm, când, deodată, se ivi un norișor. Micuț, nu mai mare decât trupușorul unei vrăbii.

Apoi Milarepa își făcu apariția, urcă pe stânca de deasupra văii și începu să arunce blesteme.

— Să crăpi, Svastika, șarpe ce ești, pește ce ești, mușcă-ți coada și pieri otrăvit de propriul tău venin. Umflă-te! Plesnește! Am nevoie de aer! De spațiu! Nu ești altceva decât bale de broască râioasă, scuipat de libelulă, bubă cu puroi, scârnăvie împuțită! Nu ești decât un rahat pe care l-ai făcut singur, un rahat cu chip de om, un rahat cu față de cur, un rahat care nu e bun de nimic, fără muște și fără viermi,

un rahat fără rost, un rahat pe care eu îl trimit la dracu'!

Îi luă martori pe demoni, invocă toți sfinții, povesti câte bătăi îndurase din partea mea și începu să plângă cu lacrimi de sânge.

Atunci, nori groși, niște nori imenși și nemaipomenit de negri, se adunară pe neașteptate deasupra văii. Începu să urle, iar norii se sparseră dintr-odată, de parcă ar fi fost înțepați de strigăt. Grindina se abătu peste ogoare, munții șiroiră de torente, un vânt puternic amestecat cu ploaie smulse tot ce nu luau cu ele valurile. Se terminase cu recoltele, se terminase și cu oamenii, casele se năruiseră. Doar câțiva săteni, printre care nevasta mea și cu mine, izbutiră să-și afle refugiul în peșteri.

Acum câteva zile, mă aflam din nou în cafeneaua unde îmi iau de obicei micul dejun. O contemplam pe femeia cea vagă...

(A, da, cel care vorbește e Simon, nu Svastika, Simon, nouă veacuri mai târziu. Acum m-am deprins să fiu mai multe persoane, Simon și Svastika, așa m-am deprins să trăiesc două vieți – cea care se desfășoară în jurul micii cafele negre de pe masa de marmură și aceea în care mă cufundă adâncul viselor mele. Acum spun „eu“ pentru mai multe „euri“, asta mă face să mă simt ușor. Când nu eram decât eu, mi se părea că sunt greoi, prins în capcană, legat fedeleș, închis în acest „eu“ ca într-o temniță.)

...așadar, o priveam pe femeia cea vagă în timp ce îi istoriseam povestea lui Milarepa unui vechi coleg de studii, vechi prieten despre care îmi amintesc că a fost bătrân de când îl știu, chiar și pe vremea când avea douăzeci de ani. Mi-a spus, între două fumuri trase din pipa-i sceptică:

— Tu crezi în magie?

Întrebarea îi părea fel de fel esențială ca picioarele și bazinul pentru mers. Am fost

atât de mirat, încât nu i-am răspuns pe loc. A continuat:

— Cred în furtuna cu grindină, dar nu cred că a declanșat-o un om prin incantațiile lui. Cred în prăbușirea casei, în nebunia care a pus stăpânire pe cai, dar nu cred în manipularea accidentului de către un magician. Tu ce părere ai?

— Eu? Cine, eu?

— Da, tu, Simon. Ție îți vorbesc!

— Dar eu n-am păreri, eu povestesc.

Mărturisesc că nu știam dacă răspunsul meu era idiot sau foarte profund. De altfel, cu cât înaintez în vârstă, cu atât se estompează granița între extrema prostie și marea inteligență. La fel ca acea dintre vis și realitate.

Vechiul meu prieten clipi, meditând îndelung la fraza mea, pritocind-o parcă în străfundul pipei.

Apoi luă un chibrit și îl scăpără scântei. Înălță chibritul în fața mea.

— Eu nu cred decât în știință. Fizica, chimia sunt de ajuns pentru a explica totul. Așa că spune-mi, de unde vine flacăra asta ?

Era evident că mă lua peste picior.

Am apucat chibritul și am suflat peste flacără.

— Uite, dacă tu îmi spui acum unde s-a dus flacăra, am să-ți spun și eu de unde vine.

Pământul își vindecă rănile mai repede decât oamenii. Anii au trecut. Mi-am refăcut avutul, ferma, belșugul, dar fiii mei tot morți rămâneau. De îndată ce aveam o zi liberă, îmi luam bâta de ucigaș și porneam pe munte în căutarea lui Milarepa. De la tinerețea cu dinți albi până la coama căruntă a bătrâneții, n-am făcut așadar altceva decât să-l urăsc pe Milarepa. Până ce...

Dar e prea devreme. Trebuie să istorisesc în ordinea cuvenită povestea lui Milarepa, altfel s-ar putea ca data asta să nu fie pusă la socoteală în datoria pe care o am.

A doua zi după vrăjile lui, Milarepa nu-și mai găsise odihna. Noaptea somnul nu i se mai lipea de gene și imaginile se întorceau; da, se întorceau toate – chipurile schimonosite de durere, mâinile care se întindeau, mamele care-și căutau pruncii în valurile învârtejite, se întorceau toate, vuietul apei care îneca plămânii, gândurile chinuitoare din ultimele clipe de agonie... Milarepa își dădea seama că puterea nu-i slujise decât la rău, se simțea cuprins de scârbă față de sine însuși.

Dori pacea așa cum setea te face să dorești apa. Se hotărî să se ducă până la Tchro-ua-lung, la marele Marpa Tălmăcitorul, despre care i se spusese că ar fi singurul în stare să-i vină în ajutor. Străbătând Valea Mestecenilor, socoti de cât timp

avusese nevoie pentru a-și însuși formulele vrăjilor: doi ani; își spuse atunci că peste un răgaz asemănător, ar putea fără îndoială afla formulele care să aducă fericirea. Se simțea aproape fericit când trecu pragul porții care ducea la Marele Lama.

Marpa îl aștepta, căci, în timpul nopții trecute, avusese un vis care îi vestise venirea lui și care îi dezvăluise că el și Milarepa erau în comuniune din cursul vieților lor anterioare. Îl privi țintă pe cel sosit, cu ochii lui ca două de boabe de orz.

— Preamărite Lama, o, Mare Marpa. Sunt un ucigaș neîndurător.

— Dacă ești ucigaș, nu veni să te învinuiești dinaintea mea. Păcătuind, nu pe mine m-ai mâniat.

— Îți ofer trupul meu, cuvântul meu și inima mea, îți cer în schimb hrană, veșminte și învățătură. Binevoiește să mă înveți calea care duce în decursul unei singure vieți la marea desăvârșire.

Marpa își scutură veșmântul de praf, ca și cum îl supăra ceva. Apoi închise ochii pentru a da răspuns:

— Accept darul trupului tău, al cuvântului tău și al inimii tale. Dar nu-ți voi da hrană și veșminte odată cu învățătura. Sau îți dau hrană și veșminte, iar tu să cauți învățătura altuia, sau îți dau învățătură, iar tu să îți cauți altundeva hrana și veșmintele. Ori una, ori alta, alege!

— Aleg învățătura ta.

Marpa începu să-și scarpine cu furie cotul. Milarepa exclamă cu însuflețire:

— Am să-mi cerșesc hrana și veșmintele în toată valea.

— Fie, zise Marpa, văzând că-i dă sângele în locul unde se scărpinase. Acum, ieși din templu și ia cu tine cartea de magie, mirosul ei face idolii să tușească.

Primirea pe care i-o făcuse Marele Lama fusese neprietenoasă. Soția lui, în schimb, se dovedi mult mai ospitalieră și îi oferi lui

Milarepa un castronaș cu supă și îi arătă un ungher unde să doarmă.

Încă de a doua zi, începu să cerșească din înaltul până în adâncul văii.

Marpa se duse în sfârșit să-i facă o vizită tânărului său ucenic și îl întrebă ce crime făptuise. Milarepa îi povesti despre răzbunare, despre vrăjile făcute ca să aducă grindina și despre distrugere.

— Foarte bine, spuse atunci Marpa, ai să le folosești din nou pentru mine. Urcă-te pe vârful de colo și trimite grindina peste ținuturile Yabrog și Ling. Apoi pune la cale și un mic măcel al muntenilor care ocupă trecătoarea Lhobrag.

După ce isprăvi ce avusese de făcut, Milarepa se prosternă în fața lui Marpa și îi ceru formula prin care să devină bodhisattva și să atingă starea de beatitudine.

Marpa se făcu roșu de mânie și începu să grăiască scuipându-și parcă vorbele:

— Cum? În schimbul crimelor tale? Vrei formula binelui împotriva săvârșirii răului? Dar n-ai o fărâmă de demnitate! Nu meriți nici măcar să mă aplec asupra sorții tale sau să-ți adresez cuvântul! Acum du-te și înapoiază recoltele ținuturilor Yabrog și Ling, apoi du-te să-i vindeci pe oamenii muntelui. Nu voi accepta să te văd mai înainte de a fi făcut toate astea.

Milarepa pricepu că trebuia să-și răscumpere fapta. Făcu tot ce îi stătu în putință ca să-și repare nelegiuirile și se întoarse ca să se înfățișeze la picioarele lui Marpa.

— Mare Lama, mă căiesc. Dă-mi învățătura ta.

Marpa începu să se frece pe ceafă. De cum îl vedea pe Milarepa, nu se putea împiedica să se scarpine.

— Mai târziu, mai târziu... Nu te simt copt. Răul e mai ușor de făptuit decât binele, răul e iute, îl săvârșești fără trudă, dar e

ca un clei din care nu te desprinzi prea ușor...

— Mare Lama, te implor.

— Clădește-mi un turn rotund!

— Cum ai spus?

— Am nevoie de un turn rotund. Clădește-mi un turn round.

Și atunci Milarepa, cerșind noaptea de-a-le gurii, începu ziua să adune și să ciopleas-că pietre, săpă temelii, trasă linii, clădi, înălță... brațele și spinarea îi sângerau de trudă, dar turnul creștea. Când acesta fu aproape gata, Marpa veni să-l vadă.

— Ce faci aici?

— Isprăvesc turnul rotund, o, Mare Lama!

— Ai înnebunit? Eu nu ți-am cerut nici-odată vreun turn rotund! Dărâmă-l ime-diat. Și pune la locul lor și pietrele și pământul!

— Dar... Mărite...

— Am zis!

Și Milarepa îi dădu ascultare. După ce dărâmă tot ce făcuse, după ce așeză la locul lor de început și pietrele, și pământul, se duse să se prosterneze dinaintea lui Marpa.

— Mare Lama, mă căiesc. Dă-mi învățătura ta.

— Fă-mi un turn în formă de semilună.

Fără să protesteze, Milarepa se așternu pe treabă. Măcar de data asta știa unde să caute pietre și pământ. Și Milarepa, umbla noaptea la cerșit după de-ale gurii și ziua începu să adune și să cioplească pietre, săpă temelii, trasă linii, clădi, înălță... brațele și spinarea îi sângerau de trudă, dar turnul se ridica. Atunci când acesta fu aproape gata, Marpa veni să-l vadă.

— Ce faci aici?

— Clădesc turnul în formă de semilună, Mare Lama, acela pe care mi l-ai cerut.

— Cum aș fi putut eu să îți cer un lucru atât de lipsit de noimă? Dărâmă urâțenia

asta imediat. Și pune la locul lor și pietrele și pământul!

— Dar... Mărite...

— Am zis!

Milarepa simți că-i vine să plângă, dar mâinile și spatele lui, zdrelite de blocurile de granit, îl făcură să plângă sânge în loc de lacrimi. Se supuse încă o dată, puse la loc și pământul, și pietrele.

Dimineața, Marpa intră în chilia lui și se uită la el zâmbind blajin.

— Am cugetat, Milarepa. Fă-mi un turn în trei muchii.

— Ești sigur că asta vrei, Mare Lama?

Marele Lama începu să se scarpine, de parcă Milarepa ar fi fost un purice sau un tăun, ceva neînsemnat și, cu toate astea, greu de îndurat.

— Am eu oare obiceiul să spun prostii?

Și Milarepa, umblând noaptea la cerșit după de-ale gurii, ziua începu să adune și să cioplească pietre, săpă temelii, trasă linii,

clădi, înălță... brațele și spinarea îi sângerau de trudă, dar turnul se ridica. Trupul lui era tot o rană. Uneori, la căderea nopții, soția lui Lama venea pe furiș să-i aducă alifii, ca să-și ungă rănile, și câte un castronaș cu supă.

Când Milarepa termină de înălțat turnul în trei muchii, se duse vesel să-i dea de veste Marelui Lama.

— Mare Lama, am isprăvit turnul în trei muchii. Dă-mi învățătura ta.

— Ce sminteală! Dărâmă construcția asta fără rost. Și pune la locul lor și pietrele, și pământul!

— Dar... Mărite...

— Am zis!

Marele Lama nici măcar nu-și ridică pleoapele vineții ca să se uite la Milarepa.

— Mă obosești, Milarepa, dacă ai ști cât mă obosești... Chiar nu pricepi nimic?

— Nu, Mare Lama, nu pricep nimic. Văd doar că ai fi gata să ajuți pe oricine,

să dai formula fericirii celui mai neînsemnat câine de pripas plin de purici care s-ar înfăţişa dinaintea ta, numai mie nu.

Când auzi cuvântul „purici“, Marele Lama începu iar să se scarpine.

— Eşti cumva beat?

Deschise ochii aţintindu-şi-i asupra lui Milarepa. Pe dată, mâna lui dreaptă se agită şi mai tare scărpinându-şi coapsa stângă.

— Mi-e milă de tine. Clădeşte-mi un turn alb cu nouă caturi, cu vârf ţuguiat şi împodobit. Pe acesta nu-l vei mai dărâma. Când îl vei isprăvi, îţi voi spune taina.

Iar Milarepa, cerşind noaptea de-ale gurii, începu ziua iar să adune şi să cioplească pietre, săpă temelii, trasă linii, clădi, înălţă... braţele şi spinarea îi sângerau de trudă, dar turnul creştea. I se păruse a înţelege că această nouă propunere a lui Lama cuprindea mai multe făgăduieli decât cele de dinainte.

Când în sfârșit, după mai multe luni, înălțase turnul alb cu nouă caturi și cu vârf țuguiat, veni să-și capete răsplata trudei.

Dar Lama se aruncă asupra lui, îl apucă de păr, îi trânti câteva palme zdravene și-l dădu cu capul de pereți. Fără să fi avut timp să se apere, Milarepa se pomeni plin de sânge, cu chipul învinețit, azvârlit pe jos, deasupra lui aținându-se un om care-i pândea amenințător cea mai ușoară mișcare a pleoapelor ca să-l ia din nou în primire.

— Ești un dobitoc, Milarepa, cel mai mare neghiob care s-a urcat vreodată până la această mânăstire! Tu chiar nu pricepi nimic? Crezi că poți cumpăra totul cu forța neroadă a mușchilor? Și mai crezi cumva că un turn, fie el rotund, pătrat, în formă de semilună, octogonal sau cu nouă caturi, te poate aduce pe drumul înțelepciunii? Dar ai capul mai tare decât orice piatră de pe drum!

Și, cuprins din nou de furie, se apucă iarăși să-l lovească. Călugării fură nevoiți să intervină pentru a-l scăpa pe Milarepa de loviturile Marelui Lama.

Soția lui Marpa veni noaptea să-l oblojească.

— Ciudat lucru, zise ea. De ce doar ție nu primește să-ți destăinuie formulele ? Nu știu. Mie îmi spune totuși că tu ești fiul lui drag... Poate că vrea să-i aduci daruri, ca oricine altcineva ? Am să-ți dau câte ceva din ce am eu. Un bulgăre de unt, o oală mică din aramă și mai ales smaraldul ăsta, despre care mi s-a zis că e de mare preț.

Când, a doua zi, Milarepa își înfățișă darurile înfășurate într-o țesătură din mătase, Lama îl alungă lovindu-l cu piciorul.

— Toate aceste lucruri mi-au fost deja dăruite ! Nu vreau să-mi dăruiești propriul meu avut în chip de plată ! Dacă ai ceva să-mi dăruiești, trebuie să-l fi câștigat tu însuți.

— Mărite Marpa, eu am să plec. În loc de învățătură am căpătat doar insulte și lovituri, mi-am istovit puterile.

— Unde pleci? Când ai sosit aici, mi-ai dăruit pe dată trupul, cuvântul și inima ta. Îmi aparții. Ți-aș putea tăia trupul, cuvântul și inima în sute de bucățele. Ești al meu prin legământ.

Și Milarepa rămase. Și își spuse că niciodată în această viață nu va putea ajunge la desăvârșirea lui Buddha.

Îmi place mult această parte a poveștii – în sfârșit, lui Svastika îi place mult. Dar și mie. Nu e nimic mai întristător decât tiloșii care se convertesc și ajung la izbândă în bine la fel de ușor ca în rău. Campionii sfinteniei mă deprimă.

De fapt – zic de fapt, dar asta n-are nici o legătură –, femeia cea vagă a dispărut

într-o bună zi. Poate că s-a făcut nevăzută odată cu norul ei de fum... Nu am fost chiar așa de trist, dar m-am înfuriat când chelnerul a pretins că nu existase niciodată vreo-femeie-vagă-pierdută-într-un-nor-de-fum-de-țigară pe bancheta din fundul sălii! Asta nu mi-a căzut prea bine, pentru că eu credeam că memoria și simțul de observație fac parte din caracteristicile profesionale ale unui chelner bun. Cât despre vechiul meu prieten cu pipa lui sceptică, și el a pretins că femeia aceea nu existase niciodată.

— Era o iluzie! Era evident o iluzie.

— Fără îndoială, i-am răspuns eu. Însă deosebirea dintre tine și mine e că eu văd iluziile.

Milarepa, retras în chilia lui, convins de propria-i neputință, cugeta:

Pe vremea când săvârșeam răul, aveam de-ale gurii și daruri de oferit. Acum, când am ajuns să-mi practic religia, nu mai am nimic al meu. De-aș avea măcar jumătate din aurul pe care l-am dat ca să fac rău, aș începe inițierea și învățătura secretă. Religia le e interzisă celor săraci.

Nemaicrezând în făgăduielile lui Lama, se hotărî să-și pună capăt zilelor. Pregăti un castronaș cu otravă.

Deoarece în trupul ăsta de acum, trupul lui Milarepa, nu voi obține niciodată învățătura, deoarece nu reușesc altceva decât să fac greșeli peste greșeli, o să mă omor. Trag nădejde să renasc în lumea de dincolo într-un trup demn de a fi călugăr.

Soția lui Lama îl opri.

— Atenție, Milarepa. Nu există greșeală mai mare decât să-ți tai singur firul vieții. Cu o asemenea karma, n-ai s-o mai scoți niciodată la capăt și ai să sfârșești în chip de purice sau de muscă.

Atunci când Lama află că Milarepa, abătut, nu avea curajul să moară, dar nu mai avea nici dorința să trăiască, zâmbi și ceru să-i fie înfățișat. Pentru întâia oară se uită la el fără să se mai strâmbe sau să se scarpine și îi spuse blând:

— Deocamdată, totul s-a petrecut cum se cuvine. Nu putea fi altfel. Nu există prefăcătorie în nici unul din noi. L-am pus doar la încercare pe vechiul magician care erai ca să te purifici de păcate. Nu mi-a fost ușor să fiu atât de aspru; dacă m-aș fi lăsat curpins de milă, ca soția mea, te-aș fi învăluit într-o îngăduință sinceră, dar stearpă; mila nu îngăduie nimănui să se îndrepte. Fiecare turn construit de tine a fost un mare act de credință. N-ai dat niciodată greș. Acum te primesc și îți voi da învățătura mea. O să ne închidem în meditație și o să gustăm fericirea.

Mi-a tăiat părul. Aveam în sfârșit dreptul să umblu cu creștetul neted și cu capul rotund care exprimă simplitatea și renunțarea.

— Milarepa, adevăratul tău nume mi-a fost revelat de maestrul meu Naropa, în visul pe care l-am avut înainte de sosirea ta.

M-a numit Mila Strălucire de Diamant. M-a legat prin jurământul de novice și mi-a poruncit ca, dincolo de suferințele mele, să mă oblig să-i ajut pe ceilalți, apoi, mai târziu, după moartea mea, să revin pe pământ de câte ori va trebui spre a-mi continua sarcina. Voia să facă din mine un adevărat bodhisattva.

Scuzați-mă, mă tem că am spus „eu“ ...

Am spus într-adevăr „eu“, nu e așa? Am spus „eu, Milarepa“ ?

Da, sunt sigur că așa am spus..

Ciudat, există întotdeauna un moment al povestirii în care încep să spun „eu“ pentru Milarepa. „Eu, Milarepa“ ... Nu, ce glumă! Ne lăsăm mereu contaminați de

poveștile pe care le spunem. Tot călătorind între Simon și Svastika, între Svastika și Milarepa, uit ce nume am, îmi uit identitatea, rătăcesc sacul ăsta de deprinderi și reflexe care poartă numele de „eu". Călătoresc mai ușor.

Asta are vreo importanță?

În sfârșit, dacă o iau de la capăt, corectați voi.

Marele Lama Marpa pregăti de-ale gurii și-l duse pe Milarepa în vechiul bârlog al tigrilor, în scobitura povârnișului dinspre miazăzi. Umplu cu ulei o lampă de pus pe altar, o aprinse, apoi o așeză pe creștetul ucenicului său.

— Cugetă zi și noapte, fără să te ridici. Dacă te-ai mișca vreodată, ai stinge lampa și ai rămâne în beznă.

— Mi-ar rămâne lumina zilei.

— Nu ți-ar rămâne nimic, pentru că am să zidesc deschizătura.

Și Marpa închise chiar el ieșirea din grotă cu cărămizi și cu mortar.

Am cugetat astfel, zi și noapte; fără să mă clintesc; nu mai țineam socoteala ceasurilor și nici a săptămânilor, spiritul meu se adâncea în meditație, timpul nu mai exista pentru mine. Descopeream că nu eram singur când eram foarte singur; singurătatea mi se umplea cu demoni, porniri, amintiri, dorințe; mișunau de peste tot; aveam poftă să mă mișc, să mă ridic, să plec, să fug din mine însumi; eram un rege aflat mereu în luptă cu răzmerițele și răzvrătirile, un rege slab, amenințat. Uneori, mă cuprindea pacea, o lumină tăcută ca a zorilor în bezna mea.

Deodată, glasul iubitului Lama mi-a grăit prin zid:

— Sparge zidul, fiule. Distruge poarta chiliei și vino să te odihnești lângă mine. Ai

petrecut unsprezece luni fără să-ţi laşi locul să se răcească.

M-am ridicat anevoie şi am început să desprind cărămizile. Dar m-am oprit: dacă Lama avea să-şi schimbe iarăşi părerea ?

— Te aştept fiule, te aştept, repetă Marpa.

— Nu vii ? şopti şi soţia lui.

Am spart zidul şi am dat din nou de căldura soarelui. Marele Lama părea fericit să mă revadă.

— Ei, ce te-am învăţat în cursul acestor unsprezece luni ?

Într-adevăr, ce mă învăţase oare ? Ce reţinusem, în cursul acestor unsprezece luni, din învăţătura Marelui Lama absent ?

Înţelesesem că repetarea formulelor nu înseamnă nimic; doar străduania dă roade. Pricepusem că binele cere mai multă voinţă decât răul. Mai pricepusem de asemenea că trupul meu e o corabie fragilă: dacă îl împovărez cu crime, se scufundă; dacă îl uşurez practicând detaşarea, mărinimia,

uitarea de sine, mă duce la țintă. Mai înțelesesem că înainte eu nu eram om, ci doar o ființă cu două picioare, ușor păroasă și înzestrată cu limbaj articulat; umanitatea îmi apărea abia la capătul drumului. Era departe, era o țintă. Voi izbuti oare să devin vreodată om?

Mi-am continuat ucenicia pe lângă Marpa.

Dar într-o noapte, un vis m-a trimis îndărăt în ținutul copilăriei mele, și, când am ieșit din vis, perna mi-era udă de lacrimi, iar eu eram cuprins de dorința nestăvilită de a o revedea pe mama, de a-mi revedea sora și casa părintească. I-am vestit Marelui Lama că trebuie să mă întorc la Kyagnatsa.

Pentru prima oară, Marpa a început să plângă:

— Dacă pleci, Mila, eu nu te voi mai vedea niciodată.

— Ba da, Mărite, vreau doar s-o găsesc pe mama. Apoi, mă voi întoarce la mânăstire.

— Știu prea bine că nu te vei reîntoarce. Mai rămâi câteva zile, ca să-ți destăinui ultimele taine. Apoi vei pleca să-ți împlinești soarta.

Și Marele Lama îmi destăinui ultima sa învățătură. Am crezut c-o înțeleg, dar viața mea de mai apoi mi-a arătat că nu prinsesem decât zarva, cuvintele; doar memoria o reținuse, nu și trupul, nu și sufletul meu.

În cea din urmă zi, în curte, în mijlocul tuturor ucenicilor ghemuiți pe jos, Marpa a făcut să se ivească niște forme: clopotul diamant, Roata Dharmei, lotusul, paloșul și cele șapte curcubee... Am înțeles atunci că Lama atinsese natura unui Buddha, unui iluminat. M-a cuprins o nesfârșită bucurie.

— Vino diseară să dormi alături de mine, mi-a spus Marpa.

Și am petrecut noaptea alături de Învățătorul meu.

Dimineața, soția lui intră în încăpere, tânguindu-se. El o primi aspru, de parcă nu înțelegea rostul lacrimilor ei.

— Milarepa ne părăsește, dar ăsta nu e motiv de plâns. Ceea ce te poate face să plângi e gândul că toate făpturile pot deveni Buddha, dar că ele nu știu acest lucru și mor în durere, fără ideal. Dacă pentru asta plângi, atunci trebuie să plângi întruna, zi și noapte.

— Nu suport să văd că fiul ne părăsește în viață fiind.

Și se porni să plângă și mai abitir. Am început și eu să plâng în hohote. Până și Lama avea ochii umezi, dar zâmbea, luminat parcă de bucurie.

— Nu fi atât de aspru ca mine cu viitorii tăi ucenici. Nimeni nu ar îndura ceea ce ai îndurat tu.

Acestea au fost ultimele sale cuvinte. După cum o cere tradiția, înainte de a-l părăsi, mi-am pus capul sub piciorul lui, apoi m-am îndepărtat.

Am mers timp de mai multe săptămâni cerşindu-mi hrana şi am ajuns în valea Kyagnatsa. Din trecătoare, mi-am văzut jos, în vale, casa cu cele patru coloane şi opt bârne, plină de crăpături ca urechile unui măgar bătrân; ploaia picura înăuntru; ogorul meu în trei laturi era năpădit de buruieni.

Mă îmboldea dorinţa să alerg într-acolo. Dar inima îmi bătea prea tare. Mă temeam să n-o sfâşie bucuria sau tristeţea. Am adăstat.

Când soarele s-a făcut roşu, m-am hotărât să cobor.

Am intrat în casă.

Ploaie şi ţărână căzuseră peste cărţile sfinte. Păsările îngropaseră câteva tomuri sub găinaţul lor; în celelalte, îşi făcuseră culcuş şobolanii. M-am apropiat de vatră. Acolo, în cenuşa amestecată cu pământ, creşteau şi se căţărau nişte plante; alături se afla o grămăjoară de oseminte albite şi

fragile. Am înţeles că erau… oasele mamei mele.

Gândindu-mă la ea, mi-am pierdut cunoştinţa.

A dori prea multe îţi tulbură sufletul.

Dorisem prea mult s-o văd. Setea aceea mă chinuise săptămâni în şir. „O minte care ar şti să-şi afle mulţumirea, să-şi limiteze dorinţa de a întâlni, mintea aceea ar fi a unui învăţător.“ Vorbele lui Lama îmi răsunau în urechi. Aveam nevoie de ele.

„Nimic nu e veşnic, nimic nu e real.“ Ce aveam în jurul meu? Doar ruine. Şi oseminte. Ceea ce fusese nu mai era. Fusesem fiul mamei mele şi nu mai eram. Casa asta fusese casa mea şi acum nu mai era. Oamenii şi stâncile dispar la fel de uşor ca norii şi ca vântul. Întâlnirea noastră, întâlnirea

dintre mama și mine, totul fusese o amăgire. Despărțirea noastră, o altă amăgire.

Am rămas în contemplație și am văzut limpede că tatăl meu și mama mea erau eliberați de durerea transmigrației sufletelor.

Șapte zile s-au scurs până să ies din meditație. Mi-am adunat cărțile într-o boccea. Oasele mamei le-am luat cu mine înfășurate în poalele veșmântului. De îndată ce m-am ridicat în picioare, suferința m-a doborât iarăși; eram copleșit de durere, mă clătinam. Am priceput că eram departe de Buddha.

Țineam prea mult la lucruri.

Nu renunțasem la nimic.

Trebuia de acum să mă retrag în pustie.

Milarepa se duse într-o peșteră ca să mediteze. Pe atunci am dat de urma lui. Vorbesc despre mine, Svastika, unchiul.

Mă dusesem să cercetez dacă păstorii noştri aveau grijă cum se cuvine de păşuni. Tocmai îmi făceam socotelile în cort, când un cerşetor îşi vârî capul pletos înăuntru.

— Faceți-vă milă și pomană cu un pustnic. Am să mă rog pentru voi.

L-am recunoscut pe dată.

— Neisprăvitule, șterge-o de aici! Cum de cutezi să mi te mai înfățișezi după tot răul pe care l-ai făcut aici?

Începu să se apere pretinzând că noi, unchiul și mătușa lui, eram cei care i-am furat avutul, lăsându-l sărac lipit și împingându-l la rău. L-am alungat cu bâta, apoi am asmuțit câinii asupra lui.

M-am năpustit în sat ca să-i povestesc totul nevestei mele. Nici nu terminasem bine, că l-am și auzit pe Milarepa bătând la ușa noastră.

— Nu te clinti, i-am spus nevestei, am să mă descotorosesc eu de el.

Am coborât luându-mi arcul și săgețile. Am pus să se deschidă poarta cea mare și l-am ochit.

— Unchiule, voiam să-ți dau ogorul meu în folosință pentru un pumn de făină și ceva mirodenii.

În jurul meu se auziră șoapte: fiecare găsea că propunerea era cu adevărat nobilă și dreaptă, fiecare credea că trebuia să cad la învoială. Numai că eu nu sufeream să gândească alții în locul meu. Mi s-au umflat venele de mânie. Am început să spumeg de furie. Inima mi-a cedat.

Abia de-mi amintesc ultimele luni, cele din urmă luni petrecute în trupul lui Svastika. Eram foarte bolnav, neînstare să mă țin pe picioare; eram, după cum ziceau ei cu delicatețe, *foarte slăbit*... Dacă măcar ar fi avut dreptate! *Slăbit*... Exitau totuși două

lucruri înlăuntrul meu care nu slăbeau deloc: ura pentru Milarepa și teama de moarte.

Milarepa se retrăsese dincolo de orice ținut locuit, într-o peșteră din piatră albă. Așezat pe o mică rogojină aspră, stătea în contemplație, cu picioarele legate cu o funie folosită de cei ce meditează și nu se mai hrănea decât cu urzici. Trupul i se scobi precum un schelet și căpătă culoarea urzicii; până și părul de pe trup i se făcu verde, de parcă ar fi fost un cadavru. Nu avea alt veșmânt decât o fâșie de pânză găurită pe-trecută peste mijloc: se împuținase de nu mai rămăsese aproape nimic, astfel că i se spunea omul de bumbac. Faima de mare sfânt eremit îi înconjura sihăstria. Ucenicii se înghesuiau să-l vadă. Tot ce auzeam despre el îmi făcea mai rău decât o sută de mii de împunsături de lance.

Restul zilelor sau nopților mele – căci nu le mai deslușeam – era tulburat de frica de moarte. De fapt, nu moartea mă neliniștea,

o, nu, ci frica de a pierde tot ce agonisisem într-o viaţă de om, turcoazele, vasele de preţ, mătăsurile, atlazurile, aurul, cerealele, pământurile, păhăruţul meu de *tchang*. Toate astea aveau să încapă pe alte mâini, mâini nepricepute, nevolnice, odioase, mâini care nu le meritaseră. Moartea era un furt. Adesea, în toiul nopţii, mă ridicam în aşternut şi urlam: „Hoţul! Prindeţi hoţul!“ Cei din jur socoteau că mă adresam lui Milarepa, dar eu după moarte strigam, moartea care aştepta să mă jefuiască, liniştită, sigură de ea, de neocolit, hoaţa aia cu chipul ascuns, care pătrunsese de multă vreme în casa vieţii mele şi care, vicleană, îşi aştepta ceasul. În preajma patului meu, pitulată în odaie, mă sfida, făcea să mă treacă toate sudorile, mă arunca din suferinţă în durere, mă deşteptam fără să mai lipesc geană de geană, încet, sigur, pentru că ea ştia că avea să pună gheara pe toate, pe trupul

meu, pe timpul meu, pe veșmintele mele, pe avuțiile mele. Prindeți hoțul!

Cu cât mă temeam mai tare de moarte, cu atât îl uram mai mult pe Milarepa. Gândul la moarte și cel la Milarepa se legau. Omul de bumbac știuse să se desprindă de toate, de tot ce eu nu voiam să părăsesc. Cu siguranță că apărea tare nenorocit în ochii celor bogați, urât în ochii fetelor, slab în ochii celor puternici, dar eu știam că așa cum era el, cu oasele împungându-i pielea precum ceara la culoare, era profund fericit, el, omul de bumbac care nu ținea la nimic, nici măcar la zdreanța care i-ar fi putut ascunde sexul – căci se povestea că umbla complet gol. Verde și gol.

Verde și gol... așa voi fi în mormânt. Și cu toate astea, știam că viu cu adevărat era Milarepa, iar eu aveam să fiu mortul.

Nu ți se poate dărui ceva mai crud decât o luciditate care ia forma urii. În cele din urmă ceasuri pe care le-am petrecut în

ținuturile Tibetului, în aşternutul durerii mele, întrezăream în sfârşit înţelepciunea. Ea căpăta forma aceluia pe care-l uram din toată fiinţa mea, împotriva căruia mă înverşunasem toată viaţa.

Mi-amintesc încă de ultima mea suflare: nu era şoapta părerii de rău, nu, era urletul urii.

Unchiul Svastika moare. De veacuri răcește din trup în trup și a sfârșit prin a se instala în mine, Simon, ciocănind într-o noapte la ușa viselor mele. În fine, când spun „a sfârșit", este, nu-i așa, din pricină că trag nădejde că mă apropii, eu, Simon-Svastika, de cea de-a suta mia oară... Căci, după socotelile mele... în sfârșit, o să vedem...

Ceea ce unchiul Svastika n-a știut niciodată, e că mătușa, de îndată ce trupul bărbatului ei s-a răcit, a pus ceva merinde pe

spinarea unui iac și s-a dus la stânca cea albă unde-și avea sălașul nepotul ei.

Milarepa ședea cufundat în meditație alături de sora lui care venise până la urmă să i se alăture, după ce o viață întreagă fusese prostituată. Mătușa nu cutează să treacă puntea ce ducea la intrarea în peșteră.

— Milarepa, sunt cuprinsă de căință. Unchiul tău a murit în chinuri îngrozitoare. Am înțeles că toată viața noastră am umblat pe un drum greșit. Milarepa, poți să mă ajuți? Cred că am nevoie de tine.

Sora se ridică atunci și îi aruncă mătușii vorbe de ocară. Se întoarse cât mai în urmă în trecut și spuse că toată nefericirea familiei ei venea de la unchiul și de la mătușa.

— Care nefericire? întrebă Milarepa. Eu sunt fericit cum nu am mai fost niciodată. Am învățat să mă îndepărtez de mine însumi, să simt deșertăciunea lucrurilor și să mă rog pentru soarta celorlalte făpturi.

— Milarepa, reluă sora, din pricina lor am fost noi despărțiți, din pricina lor a murit mama, din pricina lor am cerșit noi toată viața.

— Nu văd nimic umilitor în cerșit.

— Milarepa, imploră mătușa, îți cer iertare.

— Treci puntea.

— Nu, nu mă învoiesc, strigă sora. Să se întoarcă la ea acasă!

— Hai, n-o asculta pe sora mea și treci puntea.

— N-am s-o primesc pe mătușa!

— Surioară, cei ce sunt plini de dorințe și de pizmă nu pot face nimic pentru ceilalți. Și nu fac nimic folositor nici pentru ei înșiși. E ca și cum un om luat la vale de un torent ar vrea să-i salveze pe ceilalți. Vino, mătușă, te așteptăm.

— Mulțumesc, nepoate.

— Eu nu sunt nepotul tău. Am fost, dar nu mai sunt. Micul Milarepa e departe, a rămas hăt în urmă, într-un trecut de carne și

de sânge care nu mă mai privește. Nu mai am familie născută din sămânță bărbătească, singura mea familie e omenirea.

I-am dat lecții privitoare la legea cauzelor și efectelor. Mătușa mea s-a convertit cu inima și cuvântul, a devenit o pustnică, ocupându-se de propria ei mântuire prin practicarea religiei și prin meditația asupra formulelor.

Făceam progrese.

Ziua îmi schimbam trupul după voie, luând nenumăratele forme pe care mi le oferea închipuirea, zburam prin spațiu. Noaptea, în vise, puteam încă și mai bine explora universul, cercetând toate stâncile, toate pădurile și întreg văzduhul, luând toate înfățișările animale, vegetale sau minerale, trecând de la apă la flacără, de la un nor la un biet chițcan.

Însă mă îndoiam că sunt folositor. Am vrut să mă duc la Techu-bar-la, potrivit prezicerii lui Marpa. Am părăsit stânca albă

luând cu mine oala în care-mi fierbeam urzicile. Dar, slăbit de privațiuni, piciorul meu acoperit de gunoaie a alunecat pe prag și am căzut. Toarta oalei s-a spart. Oala s-a rostogolit de-a lungul pantei. Am alergat s-o opresc. S-a sfărâmat de o pietricică. Din oala sfărâmată a sărit doar o grămăjoară verde având forma oalei: era ce se adunase de pe urma urzicilor.

Am privit îndelung grămăjoara vezuie. Avusesem o oală și-n aceeași clipă n-o mai aveam. Nu mai rămâneau de pe urma ei decât bruma iluzorie de ierburi putrezite. Nimic nu e veșnic pe lumea asta; totul poartă pecetea vremelniciei.

Am început să plâng în hohote. Credeam că mă detașasem de toate lucrurile, dar iată că oala aceea, atât de neînsemnată, era pentru mine o avuție; oala aceea, atât de râvnită, devenise pentru mine un stăpân; iar în clipa în care se sfărâmase, își mai asigurase încă o dată dominația asupra mea, din

moment ce pusese stăpânire pe emoțiile mele. Ea îmi aparținea, dar eu îi aparțineam încă și mai mult.

Acum, că sfărâmasem oala de lut, ce aveam să fac cu grămăjoara de urzici care luase forma vasului?

Am păşit peste ea.

Montmartre e frumos în seara asta. Parisul e un decor. Tibetul, un alt decor. Vântul ar trebui să umfle mai des pânzele decorurilor ca să freamăte printre ele adierea neantului. Îndărătul imaginii se înfioară vidul. Dacă am putea prinde ascunzişurile cele mai tainice, bezna culiselor la nesfârşit... Nimic nu mai are importanță când știi că totul nu e decât amăgire.

Neantul...

Milarepa îi învață pe oameni înțelepciunea pornind de la neant, de la nimicnicie.

— Să cugetăm la ridicolul condiției umane, să ne dăm seama de adânca noastră nefericire, s-o luăm în derâdere și să ne înduioșăm. Mila înlătură deosebirea dintre sine și ceilalți; mila te face mărinimos. Cel ce este mărinimos mă va găsi. Iar cel care mă va fi găsit, acela va fi Buddha.

Cu anii, Milarepa ajunse să nu mai vorbească, doar cânta.

— Trebuie să vă amuțiți eul. Renunțarea dă roade bogate.

Cânta, cânta mereu, nu contenea să cânte. Alcătui astfel o sută de mii de cântece.

— Cred că am dat uitării totul. Izolându-mă în grotele mele cocoțate sus pe munte, am dat uitării lumea comună a simțurilor, părerea fraților și a vecinilor mei. Pierzându-mi știința, am dat uitării amăgirile ignoranței. Cântând doar cânturi de iubire, am dat uitării disputele. Străduindu-mă să învăț blândețea, am dat uitării deosebirea dintre mine și ceilalți.

Se apleca spre Retchung-Pa, discipolul preferat, și îi spunea:

— Îmbătrânesc, Retchung, trupul ăsta crapă. Curând am să-ți arăt semnele viitoarei mele migrări, am să-ți arăt semnele bătrâneții și ale morții.

Și așa făcu.

Milarepa ajunse bătrân. Era de-acum pregătit să moară, așa cum fructul copt e pregătit să cadă.

Într-o zi, se hotărî s-o facă.

Îl găsiră rece, țeapăn. Îl crezură mort. Discipolii înălțară rugul, îl întinseră deasupra și apropiară flacăra. Dar focul nu voia să se aprindă. Încercară de zece ori, de douăzeci de ori, dar lemnul rezista precum apa.

Căci trebuia ca discipolul preferat, fiul lui, să fie acolo. Când Retchung sosi, Milarepa îi zâmbi și îl îmbrățișă.

— Voiam să mă vezi murind. Nu puteam să plec decât fiind sigur că mi-am semănat toate semințele.

Se întoarse spre discipoli.

— Sub semnul adevărului cel de pe urmă, nu există spirit în meditație, nici obiect al meditației, nu există înțelepciune absolută, nu există trupul lui Buddha. Nirvana nu există, toate astea nu sunt decât vorbe, un fel de a spune.

Spuse acestea și rămase nemișcat.

Astfel, ajuns la vârsta de optzeci și patru de ani, în a paisprezecea zi a ultimei luni din iarna Iepurelui de lemn, sub a opta constelație lunară, la răsăritul soarelui, în anul 1115 din calendarul nostru, Maestrul Mila Strălucire de Diamant, Vajra cel Zâmbitor, arătă semnele morții.

Să pleci din vid. Să te întorci la vid.
Să fie oare seara asta a suta mia oară?

Să fie ultima oară când Svastika va fi povestit despre destinul nepotului său căruia nu a știut să-i fie frate?

De fiecare dată, îmi dau seama că sunt mai puțin nerăbdător să ajung la capătul povestirii. De fiecare dată, mi-e tot mai teamă.

Să fie cu adevărat ultima oară?

Astăzi va fi oare ultima mea zi?

Profeția spune că n-o voi ști decât atunci când se va fi lăsat bezna..

Beznă.

Seria Eric-Emmanuel Schmitt

Ciclul invizibilului

Milarepa
Domnul Ibrahim şi florile din Coran
Oscar şi Tanti Roz
Copilul lui Noe

Romane

Secta egoiştilor
Evanghelia lui Pilat
Pe când eram o operă de artă
Partea celuilalt

Eseu

Viaţa mea cu Mozart

Din ***Ciclul invizibilului*** au apărut

Milarepa
Oscar şi Tanti Roz
Domnul Ibrahim şi florile din Coran